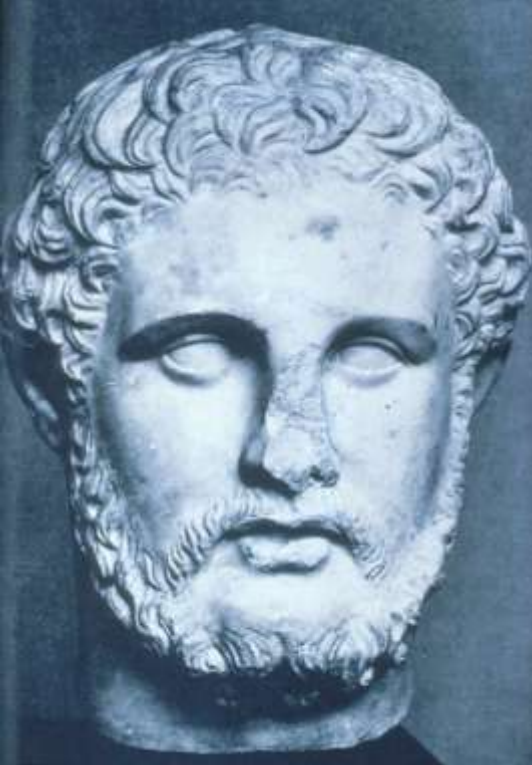

Ενότητα 2η:

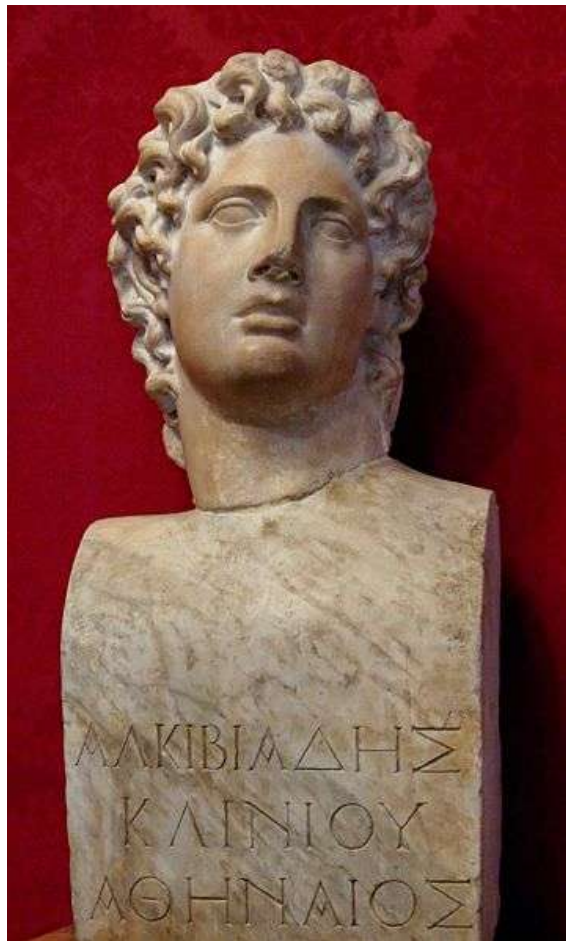
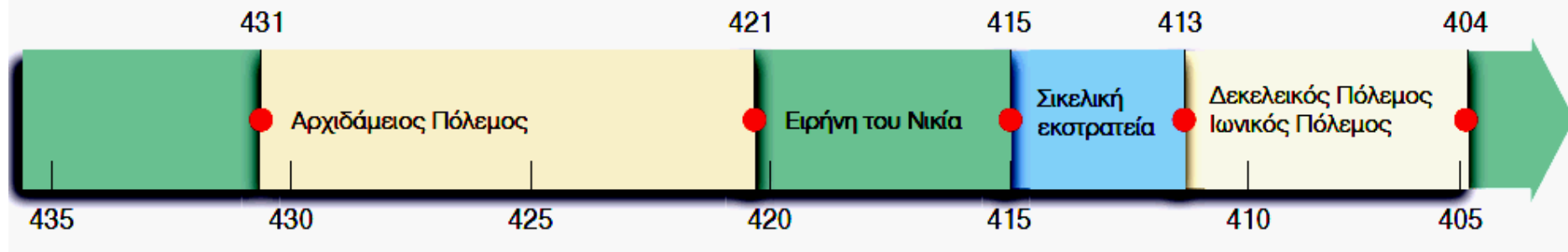
Η εκστρατεία στη Σικελία (415-413 π.Χ.)

Ο Δεκελεικός Πόλεμος (413-404 π.Χ.)

Μπακάλης Κώστας

history-logotexnia.blogspot.com

Μαρμάρινο κεφάλι του Αλκιβιάδη (Μουσείο Ny Karlsberg, Κοπεγχάγη).

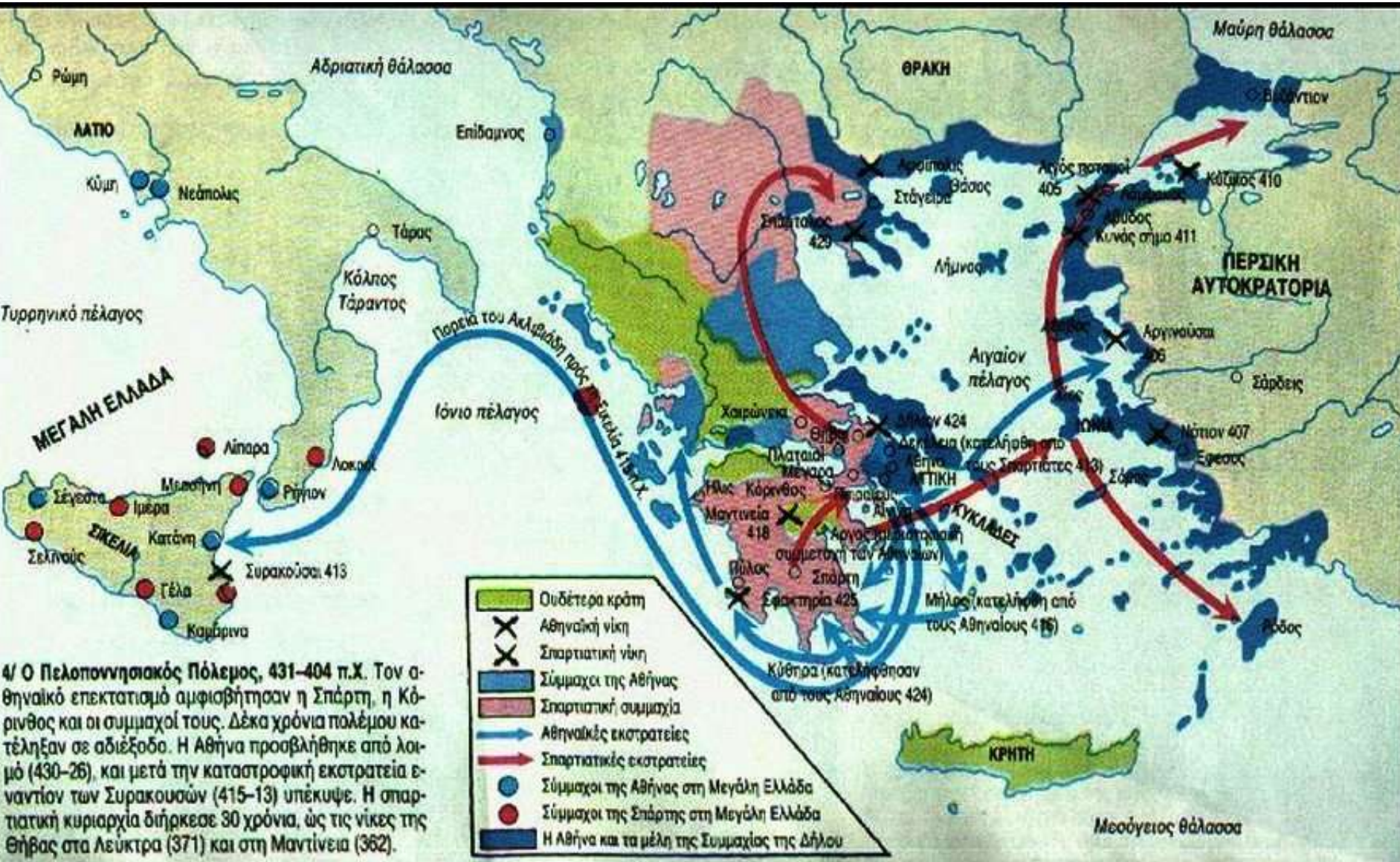
Η **σύνθετη προσωπικότητα** του Αθηναίου πολιτικού εκφράζεται στην προτομή αυτή.

α. Η αποφαση για την εκστρατεία

Ο Αλκιβιάδης:

➤ *Ο χώρος έπαιξε αρνητικό ρόλο στην εξέλιξη της αθηναϊκής εκστρατείας στη Σικελία. Με ποια στοιχεία θα υποστηρίζατε την ορθότητα της παραπάνω φράσης; (Αξιοποιήστε τα δεδομένα του σχετικού χάρτη).*

4/ Ο Πελοποννησιακός Πόλεμος, 431-404 π.Χ. Τον αθηναϊκό επεκτατισμό αμφισβήτησαν η Σπάρτη, η Κόρινθος και οι συμμαχοί τους. Δέκα χρόνια πολέμου κατέληξαν σε αδιέξοδο. Η Αθήνα προσβλήθηκε από λοιμό (430-26), και μετά την καταστροφική εκστρατεία εναντίον των Συρακουσών (415-13) υπέκυψε. Η σπαρτιατική κυριαρχία διήρκεσε 30 χρόνια, ως τις νίκες της Θήβας στα Λευκτρα (371) και στη Μαντινεία (362).

➤ Για ποιους λόγους οι περισσότεροι Αθηναίοι συμφωνούσαν με τη Σικελική Εκστρατεία;

- Όλους τους έπιασε μεγάλη επιθυμία να φύγουν στην εκστρατεία. Τους πιο ηλικιωμένους επειδή νόμιζαν ότι θα κατακτήσουν τη Σικελία ή ότι τουλάχιστον δεν διέτρεχαν κίνδυνο με τόσες μεγάλες δυνάμεις. Τους νεότερους επειδή είχαν την επιθυμία να δουν τον μακρινό αυτό τόπο και να τον γνωρίσουν, αλλά και επειδή ήταν βέβαιοι ότι θα γυρίσουν. Το πλήθος οι στρατιώτες επειδή θα έπαιρναν μισθούς αμέσως κι επειδή με την επέκταση της κυριαρχίας θα εξασφάλιζαν για πάντα τη μισθοφορία. Έτσι, εξαιτίας του γενικού ενθουσιασμού, ακόμη κι εκείνοι που διαφωνούσαν σώπαιναν, από φόβο μήπως, καταψηφίζοντας, θεωρηθούν κακοί πατριώτες.

Θουκυδίδης, Ιστορία, Ζ, 24 (μετ. Άγγ. Βλάχου)

■ Ενθουσιασμός πριν την εκστρατεία. Οι άνθρωποι πολλές φορές πέφτουν θύματα της αυταπάτης τους. Τέτοιες σκηνές αναχώρησης για το μέτωπο γνώρισε η Ευρώπη στον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο(1914-1918). Όλοι τότε νόμιζαν ότι θα τελειώσει γρήγορα ο πόλεμος και θα επιστρέψουν νικητές στα σπίτια τους.

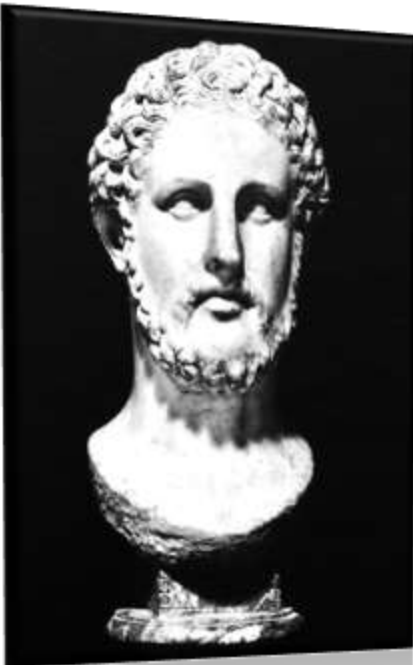

Τζών-Μπαπτίστ Ρεγκνόλτ (1754-1829):
Ο Σωκράτης σέρνει τον Αλκιβιάδη από την Αγκαλιά της
Αισθησιακής Ευχαρίστησης, 1791

ευειδής

ανενδοίαστος

■ Αλκιβιάδης

ευφυής

ανεύθυνος

ανερμάτιστος

ευφραδής

εγωκεντρικός

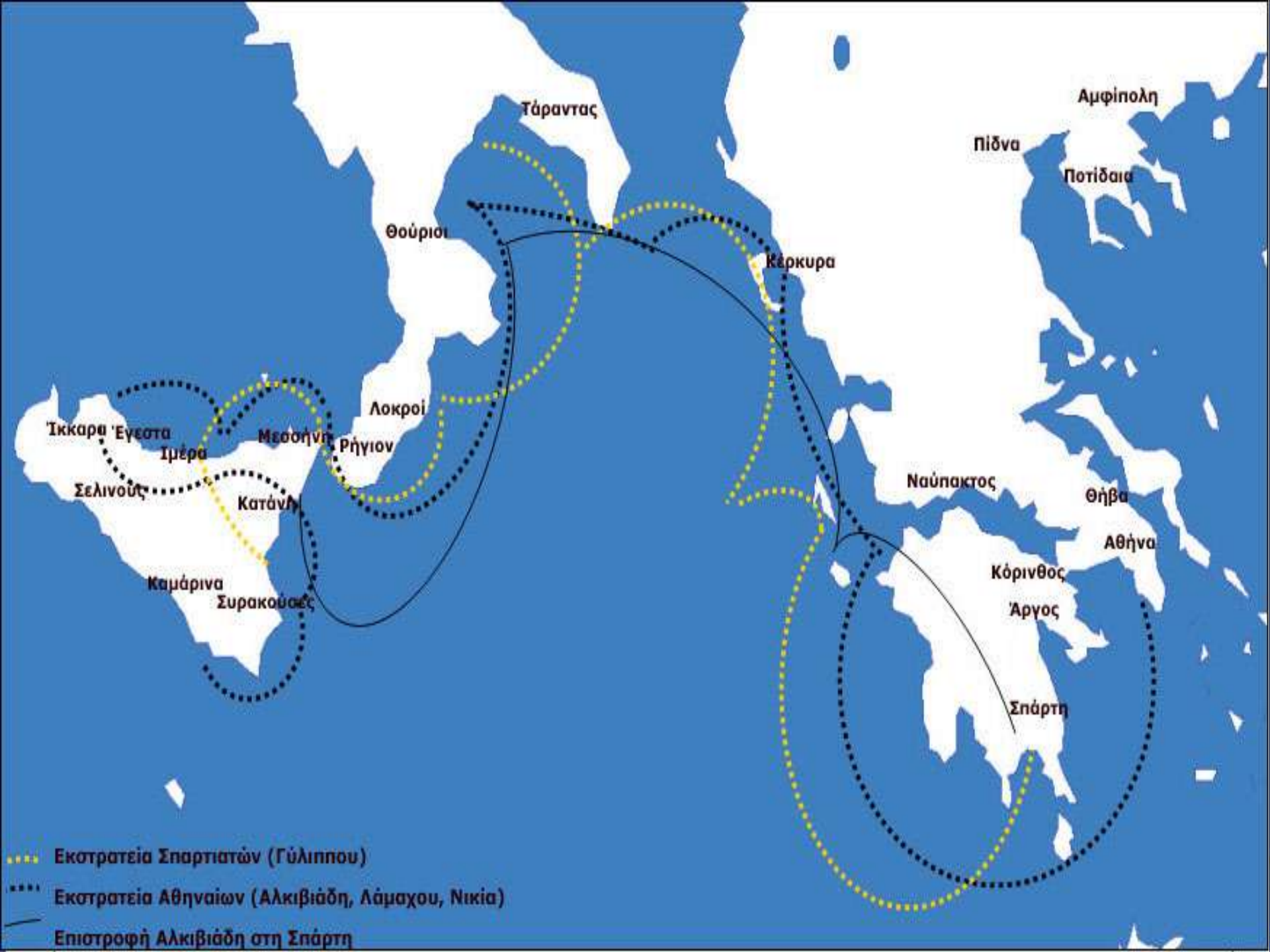
β. Ο Αλκιβιάδης εγκαταλείπει τους Αθηναίους

- ⇒ Ο Αλκιβιάδης κατηγορείται από τους αντιπάλους του για **ιεροσυλία** και ανακαλείται στην Αθήνα για να λογοδοτήσει.
- ⇒ Φοβούμενος θανατική καταδίκη καταφεύγει στη **Σπάρτη**, όπου συμβουλεύει τους Σπαρτιάτες:

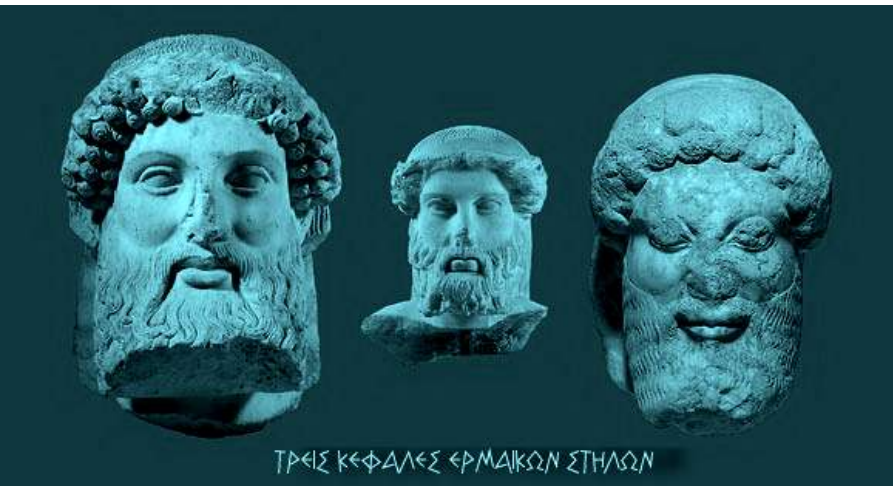
να στείλουν **ισχυρό
στράτευμα** στη Σικελία
εναντίον των Αθηναίων,

να οχυρώσουν τη
Δεκέλεια στην Αττική,
για να αποκόψουν την
Αθήνα από την αγροτική
τους ενδοχώρα.

Καταπαιάστηκαν λοιπόν οι Αθηναίοι με τις προετοιμασίες για τη μεγάλη στρατιωτική επιχείρηση, αλλά λίγο προτού το εκστρατευτικό σώμα αναχωρήσει για τη Σικελία, τρομερό σκάνδαλο ξέσπασε στην Αθήνα: ένα πρωί οι τετράπλευρες ερμαϊκές στήλες που είχαν λαξευμένη επάνω τους γενειοφόρο κεφαλή του Ερμή και που ήταν τοποθετημένες σε διάφορα σημεία της πόλης, οι Ερμαί, όπως τις έλεγαν, βρέθηκαν με τα πρόσωπα σπασμένα («περιεκόπησαν τα πρόσωπα» λέει ο Θουκυδίδης). Η ιερόσυλη πράξη αναστάτωσε τους Αθηναίους. Την ερμήνευσαν ως κακό οινόν εν όψει της εκστρατείας αλλά και της απέδωσαν πολιτική σημασία θεωρώντας τη μέρος συνωμοσίας για την ανατροπή της δημοκρατίας. Όρισαν λοιπόν υψηλή αμοιβή για όποιον θα έδινε στις αρχές πληροφορίες σχετικά με τους δράστες του εγκλήματος.

Οι ένοχοι, οι *ερμοκοπίδες*, όπως τους είπαν, δεν βρέθηκαν. Οι φήμες όμως έδειχναν προς τον κύκλο του Αλκιβιάδη, για τον οποίο καταγγέλθηκε επίσης με την ευκαιρία ότι είχε βεβηλώσει τα ελευσίνια μυστήρια παρωδώντας τα. Οι πολιτικοί αντίπαλοί του, που τον έβρισκαν εμπόδιο στις επιδιώξεις τους να κυριαρχήσουν στην πόλη, εξερέθιζαν τα πνεύματα.

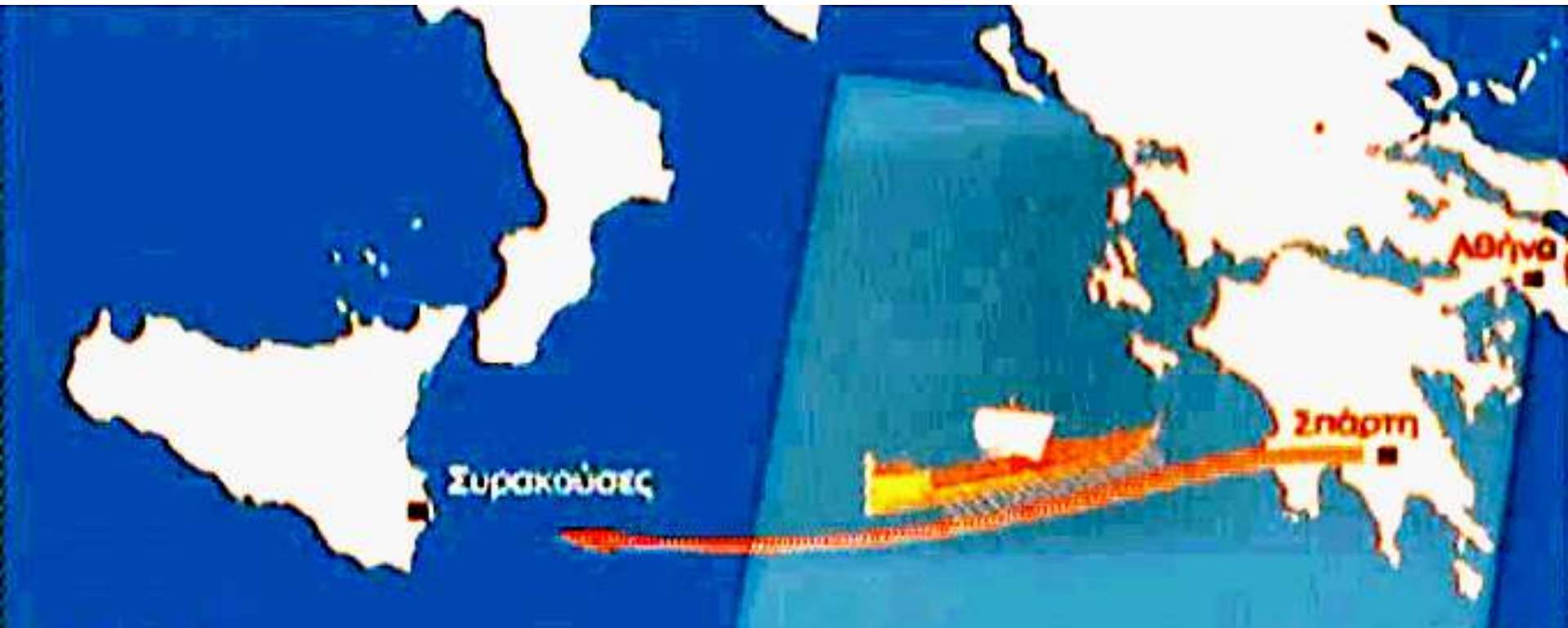
Ο ίδιος ο Αλκιβιάδης δήλωνε πρόθυμος να δικαστεί και να θανατωθεί, αν κρινόταν ένοχος των κατηγοριών που του αποδίδονταν. Η τελική απόφαση ήταν να αναχωρήσει ο Αλκιβιάδης μαζί με το εκστρατευτικό σώμα και να δικαστεί μετά την επιστροφή του από τη Σικελία.

<http://www.ekivolos.gr/Sikelikh%20ekstrateia.htm> «ΤΟ ΒΗΜΑ», 15/06/2003

Σπάρτη

➤ Με συμβουλή του Αλκιβιάδη ο ικανότατος στρατηγός **Γύλιππος** εκστρατεύει στη Σικελία εναντίον των Αθηναίων

■ Ο Αλκιβιάδης συμβουλεύει τους Σπαρτιάτες

Στη Σικελία, μετά την αποχώρηση Αλκιβιάδη και το θάνατο του Λαμάχου, τα πράγματα δυσκολεύουν για τους Αθηναίους.

Οι σπαρτιατικές ενισχύσεις με τον ικανό στρατηγό **Γύλιππο** θα οδηγήσουν τους Αθηναίους στην καταστροφή.

Σύμφωνα με το Θουκυδίδη, «όλα χάθηκαν» για την Αθήνα.

δ. Παρέμβαση των Περσών

- Η **οχύρωση** της **Δεκέλειας** από τους **Σπαρτιάτες** στερεί από τους Αθηναίους την αγροτική ύπαιθρο.
- Σε **αντίδραση** οι **Αθηναίοι** προσπαθούν να ναυπηγήσουν **νέο στόλο**.
- ❑ Οι Πέρσες εκμεταλλευόμενοι τον ελληνικό εμφύλιο πόλεμο εμφανίζονται ξανά στο Αιγαίο και ακολουθώντας τη **συμβουλή** του **Αλκιβιάδη**, συντηρούν τον πόλεμο ανάμεσα στην **Αθήνα** και τη **Σπάρτη**.
- ❑ Με περσικά χρήματα οι **Σπαρτιάτες** ναυπηγούν **στόλο** για να αντιμετωπίσουν τους Αθηναίους στη θάλασσα.
- ❑ Οι **Αθηναίοι ανακαλούν** τον Αλκιβιάδη για να αντιμετωπίσει τον ικανό Σπαρτιάτη στρατηγό **Λύσανδρο**.
- Ο **αθηναϊκός στόλος** ηττάται στη **Σάμο** και ο **Αλκιβιάδης** θεωρείται **υπεύθυνος** της ήττας.

➤ Ο **Αλκιβιάδης** συμβουλεύει τους Πέρσες να συντηρούν τον πόλεμο ανάμεσα σε Αθήνα και Σπάρτη. Οι Πέρσες προσφέρουν χρήματα στους Σπαρτιάτες και εκείνοι με τα χρήματα των Περσών ναυπηγούν ισχυρό στόλο και διεκδικούν από τους Αθηναίους την κυριαρχία στο Αιγαίο.

➤ Σε τι αποσκοπούσαν οι Πέρσες με την παροχή οικονομικής βοήθειας στους Σπαρτιάτες και στους Αθηναίους;

ΤΑ ΠΕΡΣΙΚΑ ΧΡΗΜΑΤΑ

Τότε ο Κύρος είπε ότι ο πατέρας του τα ίδια του είχε παραγγείλει και ο ίδιος δεν είχε διαφορετική γνώμη, αλλά θα καταβάλει κάθε προσπάθεια, κι ότι ήλθε φέρνοντας μαζί του πεντακόσια τάλαντα. Είπε ότι, όταν τούτα ξοδευτούν, θα δαπανήσει και τα δικά του, όσα του είχε δώσει ο πατέρας του. Και πάλι, αν και τούτα δεν είναι αρκετά, θα κομματιάσει τον ασημένιο και χρυσό θρόνο, πάνω στον οποίο καθόταν. Οι άλλοι επαίνεσαν τα λόγια του και τον προέτρεψαν να υποσχεθεί σε κάθε ναύτη μία αττική δραχμή, υποδεικνύοντας ότι, αν χορηγηθεί ο μισθός τούτος, οι ναύτες των Αθηναίων θα εγκαταλείψουν τα πλοία τους, κι έτσι θα δαπανήσει λιγότερα χρήματα. Εκείνος είπε πως ήταν σωστός ο λόγος τους, αλλά ότι δεν μπορούσε να κάνει άλλο, απ' όσα του είχε ορίσει ο βασιλιάς.

Ξενοφών, Ελληνικά, Α, V, 3-5 (μετ. Λ. Παπαγεωργίου)

Ο ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΟΣ ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΙΔΑΣ: ΜΙΑ ΦΩΝΗ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΣΙΚΗ ΕΠΕΜΒΑΣΗ

Επειδή λοιπόν κανείς δεν τόλμησε να πει οτιδήποτε άλλο, εκτός από το ότι πρέπει να υπακούσει στους άρχοντες της πατρίδας και να κάνει εκείνα για τα οποία ήλθε, τούτος πήγε στον Κύρο και του ζήτησε μισθό για τους ναύτες. Εκείνος όμως του είπε να περιμένει δύο μέρες. Ο Καλλικρατίδας τότε, δυσαρεστημένος με την αναβολή και οργισμένος με τις συχνές επισκέψεις στην κατοικία του Κύρου, είπε ότι οι Έλληνες είναι πανάθλιοι, επειδή κολακεύουν τους βαρβάρους λόγω χρημάτων, και ισχυρίστηκε πως, αν γυρίσει σώος στην πατρίδα, θα κάνει ό,τι μπορεί για να συμφιλιώσει τους Αθηναίους και τους Λακεδαιμονίους. Ύστερα απέπλευσε προς τη Μίλητο κι από κει έστειλε στη Λακεδαίμονα τριήρεις, για να ζητήσει χρήματα.

Ξενοφών, Ελληνικά, Α, VI, 5-6 (μετ. Α. Παπαγεωργίου)

ε. Αγώνας στη θάλασσα

Το 406 π.Χ. ο αθηναϊκός στόλος με αρχηγό τον **Κόνωνα** νικά το σπαρτιατικό στις Αργινούσες.

Το 405 π.Χ. στους **Αιγός Ποταμούς**, οι Σπαρτιάτες κυριεύουν τα αθηναϊκά πλοία και η Αθήνα καταστρέφεται στρατιωτικά.

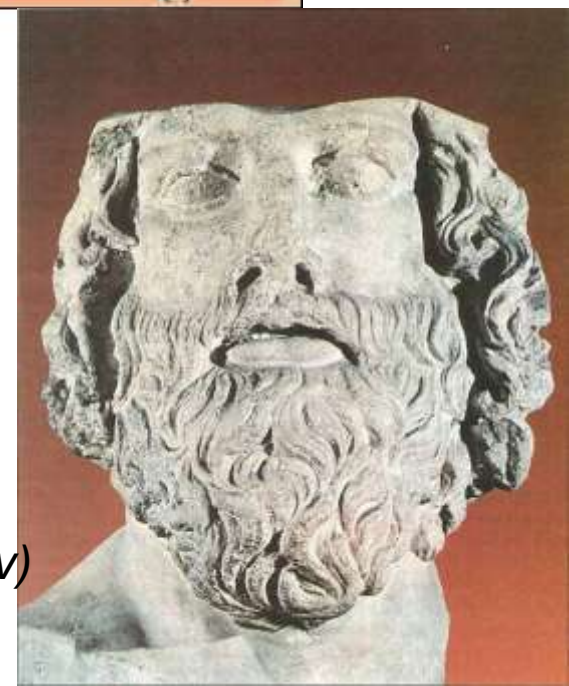
Έπειτα από αποκλεισμό από θάλασσα και στεριά οι Αθηναίοι ζητούν το 404 π.Χ. ειρήνη.

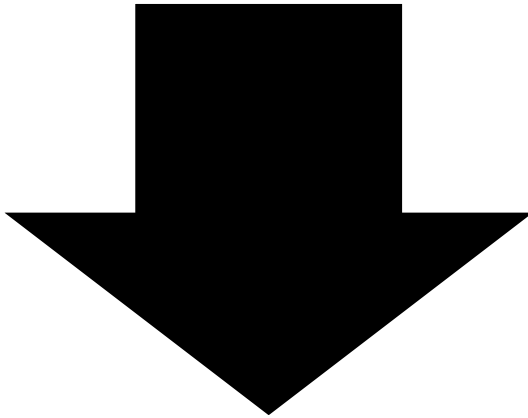
Οι Σπαρτιάτες κατέλαβαν και πήραν τα πλοία των Αθηναίων στις εκβολές των Αιγός Ποταμών, στην ευρωπαϊκή πλευρά του Ελλήσποντου. Αυτό έγινε την ώρα που τα αθηναϊκά πληρώματα έψαχναν για εφόδια στην ακτή. Έτσι οι Αθηναίοι έχασαν το στόλο τους και καταστράφηκαν.

Η μάχη των Αιγών Ποταμών
Ο Λύσανδρος (Εκδοτική Αθηνών)

στ. Το τέλος του πολέμου

Σε **Συνέδριο** στην **Κόρινθο** εκφράζονται διαφορετικές απόψεις για την τύχη της Αθήνας.

Οι **Κορίνθιοι** και οι άλλοι **Σύμμαχοι** προτείνουν να **ισοπεδωθεί** η **Αθήνα** και οι κάτοικοί της να **πουληθούν** ως **δούλοι**.

Οι Σπαρτιάτες **απορρίπτουν** την πρόταση, εκτιμώντας την **προσφορά των Αθηναίων** στους **περσικούς πολέμους** και δέχονται τη σύναψη **ειρήνης**.

ζ. Οι όροι της ειρήνης

Οι Αθηναίοι υποχρεώνονται:

Να παραδώσουν **όλα** τους τα πλοία εκτός από **δώδεκα**.

Να κατεδαφιστούν τα **Μακρά τείχη** και τα **τείχη** του Πειραιά.

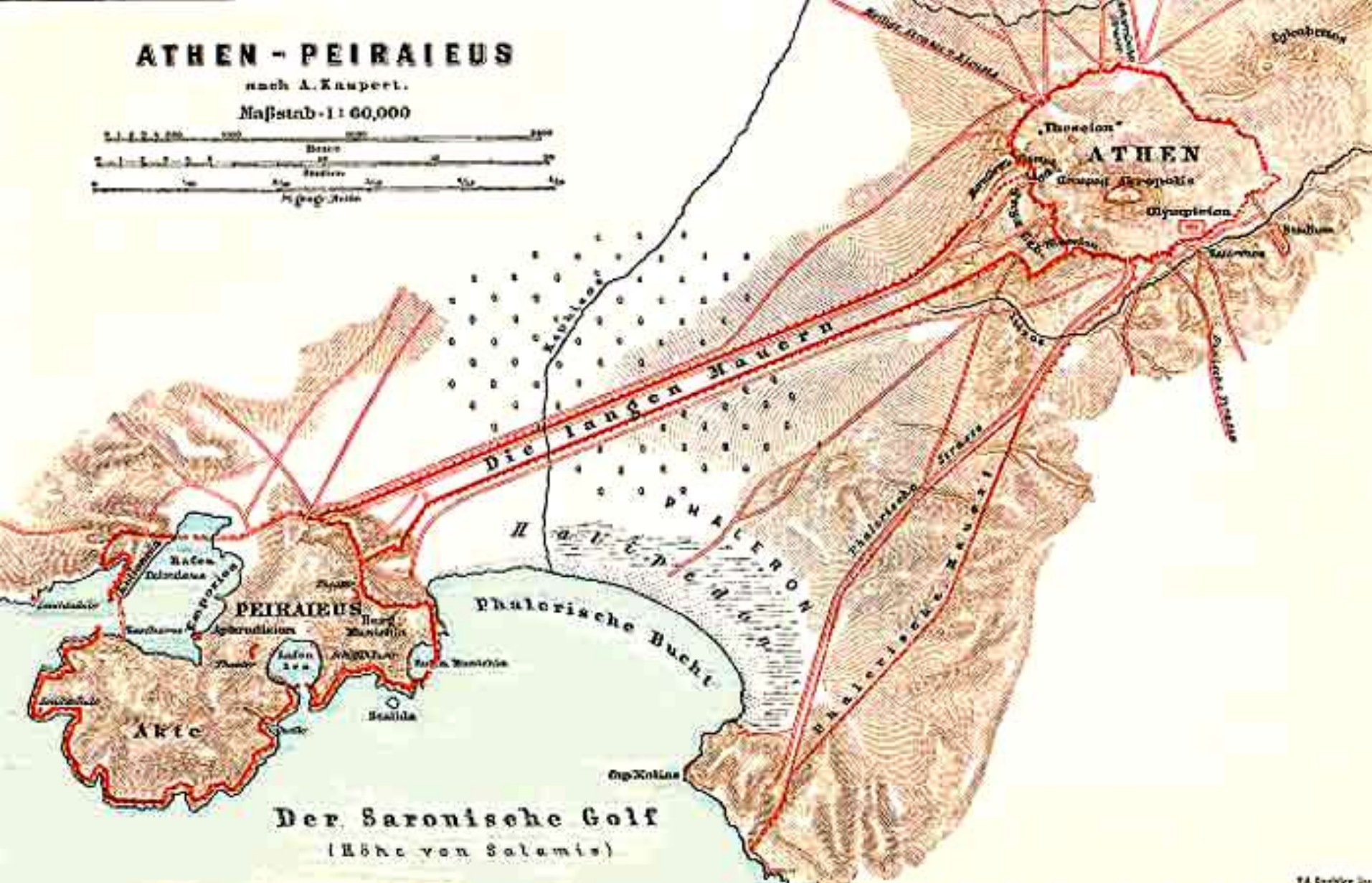
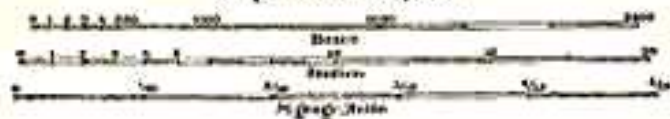
Να επιστρέψουν στην Αθήνα οι **πολιτικοί εξόριστοι**.

Οι Αθηναίοι να **ακολουθούν** τους Σπαρτιάτες στις εκστρατείες τους και να έχουν τους ίδιους εχθρούς και φίλους.

ATHEN - PEIRAEUS

nach A. Kaupert.

Maßstab 1 : 60,000

η. Συνέπειες του πολέμου

Έχουν ερειπωθεί πόλεις
Εγκατάλειψη υπαίθρου

Ανατροπή κοινωνικών δομών

Οι νεκροί
ανέρχονται σε
χιλιάδες

Οι Πέρσες
αναμείχθηκαν
πάλι στα ελληνικά
πράγματα.

Η θρησκευτική
πίστη έχει
αντικατασταθεί
από την
αμφισβήτηση

Κατάρρευση
ηθικών αξιών

Αλκιβιάδης Σπάρτη
ανάκληση
Αθήνα
Αθήνας
Εγέστα
Γύλιππος
Αργινούσες
αποκλεισμός
Αιγός
ερμαϊκές
καταστροφή
κατεδάφιση
Νικίας
Ποταμοί
Σικελία
Λάμαχος
Σελινούς
στήλες
Λύσανδρος
προδοσία
συνθηκολόγηση
τέχνασμα
φιλόδοξος
Μακρών
Τειχών
Πέρσες
κρίση
Κόνων
ασπίδας
Δεκέλεια
ιεροσυλία
ικανότατος
Πέρσες